

CENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ

Obnovitelné zdroje energie (větrná energie, solární energie, hydroelektrická energie, energie z oceánu, geotermální energie, biomasa a biopaliva) jsou alternativami k fosilním palivům a přispívají ke snížení emisí skleníkových plynů, k diverzifikaci dodávek energie a ke snížení závislosti na nespolehlivých a nestabilních trzích s fosilními palivy, především s ropou a zemním plynem. Právní předpisy EU o prosazování obnovitelných zdrojů energie prošly v posledních letech významným vývojem. Budoucí rámec politiky pro období po roce 2030 je předmětem jednání.

PRÁVNÍ ZÁKLAD A CÍLE

Článek 194 Smlouvy o fungování Evropské unie: Energetická politika EU se zaměřuje na podporu rozvoje nových a obnovitelných zdrojů energie s cílem lépe sladit a integrovat cíle v oblasti klimatu v rámci nového uspořádání trhu.

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

A. První kroky

V roce 1997 byla přijata bílá kniha o obnovitelných zdrojích energie ([COM\(1997\)0599](#)) a EU si následně stanovila cíl do roku 2010 vyrábět 12 % spotřeby energie a 12 % spotřeby elektřiny z obnovitelných zdrojů s orientačními cíli pro každý členský stát uvedenými ve směrnici 2001/77/ES. Nedostatečný pokrok v dosažení cílů z roku 2010 vedl k přijetí komplexnějšího právního rámce.

B. Směrnice o obnovitelných zdrojích energie

Stávající směrnice o obnovitelných zdrojích energie přijatá dne 23. dubna 2009 postupem spolurozhodování (směrnice 2009/28/ES o následném zrušení směrnice 2001/77/ES a 2003/30/ES) stanovila, že do roku 2020 musí 20% podíl spotřeby energie EU povinně pocházet z obnovitelných zdrojů energie. Všechny členské státy mají kromě toho povinnost do roku 2020 dosáhnout 10% podílu obnovitelných zdrojů v palivech určených pro dopravu. Směrnice rovněž navrhla různé mechanismy, jež mohou členské státy využít k dosažení svých cílů (režimy podpory, záruky původu, společné projekty, spolupráce mezi členskými státy a třetími zeměmi), a stejně tak kritéria udržitelnosti pro biopaliva.

Směrnice stanoví konkrétní vnitrostátní cíle v oblasti energie z obnovitelných zdrojů pro každou zemi s ohledem na její startovní pozici a celkový potenciál v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Tyto cíle se pohybují v rozmezí od 10 % na Maltě po 49 % ve Švédsku. Země EU ve [vnitrostátních akčních plánech pro energii z obnovitelných](#)

[zdrojů](#) stanovily, jak plánují dosáhnout těchto cílů a dále všeobecný plán realizace politiky v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Pokrok v realizaci vnitrostátních cílů se měří každé dva roky, když země EU zveřejní vlastní [zprávy o pokroku](#) v oblasti energie z obnovitelných zdrojů

C. Další kroky v budoucnosti

Ve svém sdělení ze dne 6. června 2012 nazvaném „Obnovitelná energie: významný činitel na evropském trhu s energií“ ([COM\(2012\)0271](#)) Komise vymezila oblasti, v nichž je nutné do roku 2020 vynaložit větší úsilí, aby se výroba energie z obnovitelných zdrojů v EU mohla stále zvyšovat, a to jak v období do roku 2030, tak poté. V listopadu 2013 Komise předložila další pokyny týkající se podpory energie z obnovitelných zdrojů a využití mechanismů spolupráce pro dosažení cílů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů s nižšími náklady (COM(2013)7243). Komise ohlásila úplnou revizi dotací, které mohou členské státy poskytovat ve prospěch odvětví energie z obnovitelných zdrojů, přičemž upřednostňuje nabídková řízení, výkupní bonusy a povinné plnění kvót před obecně používanými výkupními cenami. Pokyny pro státní podporu určenou pro oblast životního prostředí a energetiky na období 2014–2020 ([2014/C 200/01](#)) dále formují nový rámec režimů podpory energie z obnovitelných zdrojů.

EU se již začala připravovat na období po roce 2020, aby investorům v režimu pro období po roce 2020 včas zajistila jasnou politiku. Energie z obnovitelných zdrojů je klíčovou součástí dlouhodobé strategie Komise, což dokládá její „Energetický plán do roku 2050“ ([COM\(2011\)0885](#)). Tento plán obsahuje scénáře snižování emisí uhlíku v odvětví energetiky, které směřují k nejméně 30% podílu energie z obnovitelných zdrojů do roku 2030. Plán však rovněž naznačuje, že nárůst podílu energie z obnovitelných zdrojů se po roce 2020 zpomalí, pokud nebudou přijata další opatření. Poté, co byla v březnu 2013 vydána zelená kniha s názvem „Rámec politiky pro klima a energetiku do roku 2030“ ([COM\(2013\)0169](#)), Komise ve svém sdělení ze dne 22. ledna 2014 nazvaném „Rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky v období 2020–2030“ ([COM\(2014\)0015](#)) navrhla, aby po roce 2020 již nebyly obnoveny závazné vnitrostátní cíle pro energii z obnovitelných zdrojů. Závazný cíl – aby 27 % spotřeby energie pocházelo z obnovitelných zdrojů – je stanoven pouze na úrovni EU. Komise očekává, že závazné vnitrostátní cíle stanovené pro emise skleníkových plynů podpoří růst v odvětví energetiky. Tato koncepční změna měla za následek intenzivní diskuse s Radou a Parlamentem.

Dne 30. listopadu 2016 Komise zveřejnila legislativní balíček s názvem „Čistá energie pro všechny Evropany“ ([COM\(2016\)0860](#)), který je součástí širší strategie Evropské unie ([COM\(2015\)0080](#)). Ten zahrnuje návrh přepracovaného znění směrnice o obnovitelných zdrojích energie s cílem učinit z EU globálního lídra v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a zajistit dosažení cíle spočívajícího v tom, aby v roce 2030 tvořil podíl obnovitelných zdrojů alespoň 27 % celkového množství energie spotřebované v EU. Návrh nové směrnice předložený Komisí rovněž podporuje využití energie z obnovitelných zdrojů a má sloužit v šesti různých oblastech:

- k dalšímu zavádění obnovitelných zdrojů v odvětví elektrické energie;
- k zajištění všeobecného rozšíření energie z obnovitelných zdrojů v dodávkách vytápění a chlazení;

- k dekarbonizaci a diverzifikaci dopravního odvětví (cílem stanoveným pro rok 2030 alespoň 14% podíl energie z obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie v dopravě);
- k posílení postavení a informovanosti zákazníků;
- k posílení unijního kritéria udržitelnosti pro bioenergii;
- k zajištění splnění závazného cíle EU včas a nákladově účelným způsobem.

Přepracované znění návrhu směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů ve znění předloženém Výborem pro průmysl, výzkum a energetiku a Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin bylo předběžně dohodnuto dne 14. června 2018. Byl dohodnut závazný cíl EU stanovený na 32 % energie z obnovitelných zdrojů do roku 2030. Pro odvětví dopravy byl v oblasti energie z obnovitelných zdrojů vytyčen cíl 14 % do roku 2030 s 3,5 % podílem pokročilých biopaliv a bioplynu (1 % do roku 2025). Mimoto byl zaveden 7% strop pro první generaci biopaliv v silniční a železniční dopravě a vytvořeny plány na postupné ukončení využívání palmového oleje (a dalších biopaliv z potravinářských plodin, které zvyšují emise CO₂) do roku 2030 pomocí systému certifikace. Práva spotřebitelů na vlastní spotřebu energie z obnovitelných zdrojů byla posílena, přičemž hlavní zásadou se má stát „energetická účinnost na prvním místě“, a byl zaveden orientační roční nárůst 1,3 % energie z obnovitelných zdrojů v oblasti vytápění a chlazení. Evropský parlament a Rada tento text formálně přijaly v prosinci 2018.

D. Podpůrné politiky

Přizpůsobení infrastruktury elektrické energie tak, aby byla vhodná pro rozsáhlé využívání obnovitelných zdrojů energie, patří k hlavním cílům strategie energetické unie (viz také: [2.4.7](#) – Energetická politika) a podporuje je také Energetický plán do roku 2050 a balíček pro energetickou infrastrukturu (viz také: [2.1.9](#) – Vnitřní trh s energií). Podpora a rozvoj nové generace technologií využívajících obnovitelné zdroje je jednou z klíčových součástí strategického plánu pro energetické technologie („plán SET“, viz také: [2.4.7](#) – Energetická politika)

E. Otázky související se zdroji energie

1. Biomasa a biopaliva

EU v současné době sleduje dva cíle týkající se biopaliv, a to do roku 2020 získávat 10% paliv určených pro dopravu z obnovitelných zdrojů (směrnice o obnovitelných zdrojích energie (2009/28/ES) a přinutit dodavatele paliv, aby do roku 2020 snížili intenzitu skleníkových plynů u svých paliv o 6 % (směrnice o jakosti paliv (2009/30/ES)). Komise ve svém sdělení ze dne 22. ledna 2014 nazvaném „Rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky v období 2020–2030“ ([COM\(2014\)0015](#)) navrhla, aby byly tyto cíle po roce 2020 zrušeny. Tato změna souvisí s nejistotou ohledně toho, jak minimalizovat dopad nepřímých emisí ze změny ve využívání půdy v souvislosti s biopalivy.

V roce 2015 byly směrnice o obnovitelných zdrojích energie a směrnice o jakosti paliv přepracovány s cílem uznat a zmírnit negativní dopad, který může mít výroba biopaliv na životní prostředí v souvislosti s nepřímou změnou ve využívání půdy a s tím

spojenými emisemi skleníkových plynů^[1]. Podíl energie z biopaliv vyráběných z obilovin a jiných plodin bohatých na škrob, cukernatých plodin a olejnin a z plodin pěstovaných na zemědělské půdě jako hlavní plodina především k energetickým účelům v roce 2020 tak nesmí být větší než 7 % konečné spotřeby energie v dopravě v členském státě.

Po zveřejnění nezávazných kritérií pro biomasu v únoru 2010 ([COM\(2010\)0011](#)) se Komise rozhodla přezkoumat opatření, aby posoudila, zda její původní doporučení byla úspěšná, a aby určila, zda v budoucnu bude nutné stanovit povinné normy. Návrh Komise na přepracované znění [směrnice o obnovitelných zdrojích energie](#) z listopadu 2016 ([COM\(2016\)0767](#)) zahrnuje aktualizovaná kritéria udržitelnosti pro biopaliva používaná v dopravě, biokapaliny a pevné a plynné biomasy užívané k vytápění a výrobě elektřiny. Tento návrh zahrnuje dílčí cíl pro spotřebu moderních biopaliv ve výši 3 %. Stávající 7% strop pro první generaci biopaliv je zachován, přičemž se na úrovni EU stanoví povinnost, aby dodavatelé paliv poskytovali určitý podíl (6,8 %) nízkoemisních a obnovitelných paliv a rozšiřuje se působnost kritéria EU pro bioenergii (s cílem zahrnout i biomasu a bioplyn pro vytápění a chlazení a výrobu energie).

2. Větrná energie na moři a energie z oceánu

V rámci druhého strategického přezkumu energetické politiky v listopadu 2008 Komise dne 13. listopadu 2008 zveřejnila sdělení s názvem „Větrná energie na moři: opatření nezbytná pro splnění cílů energetické politiky na rok 2020 a dále“ ([COM\(2008\)0768](#)), jehož cílem je podporovat rozvoj námořní a pobřežní větrné energie v EU.

Dne 20. ledna 2014 Komise předložila akční plán na podporu rozvoje energie z oceánů, včetně energie získávané z vln a přílivu, přeměny tepelné energie a energie využívající stupně slanosti vody (ve svém sdělení „Modrá energie: Opatření nezbytná pro naplnění potenciálu energie z oceánů v evropských mořích a oceánech do roku 2020 a v následujícím období“ ([COM\(2014\)0008](#))).

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament neustále prosazuje využívání obnovitelných zdrojů energie a zdůrazňuje nutnost stanovit povinné cíle pro rok 2020^[2] a v poslední době také pro rok 2030. V únoru 2014 přijal usnesení^[3], v němž kritizuje návrhy, které Komise předložila k rámci v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030, jelikož je považuje za krátkozraké a nedostatečně ambiciózní. Parlament vyzval, aby byl stanoven závazný cíl vyrábět 30 % spotřeby energie na úrovni EU z obnovitelných zdrojů, přičemž tento cíl by měl být prováděn prostřednictvím individuálních vnitrostátních závazných cílů, a aby byla platnost cílů v oblasti paliv určených pro dopravu prodloužena i na období po roce 2020.

[1]Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1513 ze dne 9. září 2015, kterou se mění směrnice 98/70/ES o jakosti benzínu a motorové nafty a směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. L 239, 15.9.2015, s. 1).

[2]Usnesení Parlamentu ze dne 29. září 2005 o podílu obnovitelných zdrojů energie v EU a návrhy konkrétních opatření (Úř. věst. C 227 E, 21.9.2006, s. 599), ze dne 14. února 2006 k vytápění a chlazení s využitím obnovitelných zdrojů energie (Úř. věst. C 290 E, 29.11.2006, s. 115), ze dne 14. prosince 2006 o strategii pro biomasu a biopaliva (Úř. věst. C 317 E, 23.12.2006, s. 890) a ze dne 25. září 2007 o pracovním plánu pro obnovitelné zdroje energie v Evropě (Úř. věst. C 219 E, 28.8.2008, s. 82).

[3]Usnesení Parlamentu ze dne 5. února 2014 k rámci politik v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 (Úř. věst. C 93, 24.3.2017, s. 79).

Parlament navíc v minulosti vyzval k tomu, aby byl v celé EU v dlouhodobém výhledu zaveden systém pobídek pro obnovitelné zdroje^[4] a aby byly podporovány technologie inteligentních sítí^[5]. Rovněž často vyzývá Komisi, aby navrhla právní rámec pro obnovitelné zdroje vytápění a chlazení s cílem navýšit jejich podíl na výrobě energie.

Přijetím směrnice o obnovitelných zdrojích energie Parlament zpřísnil a vyjasnil několik mechanismů a zavedl systém, který důkladněji zajistí ekologickou udržitelnost celé politiky. Důležitou úlohu sehrál, především co se týče:

- stanovení závaznosti cíle pro obnovitelné pohonné hmoty stanovením kvantitativních a kvalitativních kritérií udržitelnosti pro biopaliva (sociální udržitelnost, užívací práva k pozemkům, dopad na bezpečnost potravin, na ceny apod.), se zvláštním důrazem na problémy spojené s nepřímou změnou ve využívání půdy;
- zajištění přístupu energie z obnovitelných zdrojů do infrastruktury elektrické sítě;
- omezení působnosti doložky o přezkumu v roce 2014, aby se zabránilo opětovnému projednávání závazných cílů.

V březnu 2013 schválil Parlament Energetický plán do roku 2050^[6] a vyzval Komisi, aby co nejdříve představila politický rámec do roku 2030, včetně milníků a cílů pro emise skleníkových plynů, energii z obnovitelných zdrojů a energetickou účinnost. V usnesení především zdůraznil význam stabilních regulačních rámců pro podporu investic do energie z obnovitelných zdrojů, nutnost založit přístup k politice v oblasti energie z obnovitelných zdrojů spíše na evropském hledisku, potřebu v plné míře využít stávající ustanovení o spolupráci a zvláštní úlohu decentralizované výroby a mikrovýroby energie. Parlament vyzval Komisi, aby předložila analýzu a související návrhy toho, jak lze v EU obnovitelné zdroje energie udržitelným a účinnějším způsobem rozvíjet.

V červnu 2016 přijal Parlament usnesení^[7] o zprávě o pokroku v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, v němž vyzval Komisi, aby předložila ambicióznější klimaticko-energetický balíček pro období do roku 2030, který zvýší cíl energie z obnovitelných zdrojů alespoň na 30 % a jenž bude proveden prostřednictvím jednotlivých vnitrostátních cílů. Cíle, které již byly schváleny na rok 2020, musí být při přezkumu směrnice o energii z obnovitelných zdrojů brány jako minimální základ. Dne 17. ledna 2018 Parlament podpořil, aby do roku 2030 činil podíl energie z obnovitelných zdrojů nejméně 35 %^[8], a posílil právo na vlastní spotřebu.

V listopadu 2016 Evropská komise předložila přepracovaný návrh směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů. Dohoda stanoví závazný cíl EU stanovený na 32 % energie z obnovitelných zdrojů do roku 2030. Evropský parlament a Rada

[4]Usnesení Parlamentu ze dne 25. listopadu 2010 nazvané „Směrem k nové energetické strategii pro Evropu 2011–2020“ (Úř. věst. C 99 E, 3.4.2012, s. 64).

[5]Usnesení Parlamentu ze dne 5. července 2011 o prioritách energetických infrastruktur pro rok 2020 a na další období (Úř. věst. C 33 E, 5.2.2013, s. 46).

[6]Usnesení Parlamentu ze dne 14. března 2013 o energetickém plánu do roku 2050, budoucnosti s energií (Úř. věst. C 36, 29.1.2016, s. 62).

[7]Usnesení Parlamentu ze dne 23. června 2016 o zprávě o pokroku v oblasti energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. C 91, 9.3.2018, s. 16).

[8]<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20180112IPR91629/ep-stanovil-ambiciozni-cil-pro-ekologictjsi-a-efektivnejsi-vyuzivani-energie>

tento text formálně přijaly v prosinci 2018 ([směrnice \(EU\) 2018/2001](#)). Členské státy jsou povinny provést revidovanou směrnicí do svých vnitrostátních právních předpisů do 30. června 2021. Toto přepracované znění směrnice vstoupí v platnost dne 1. července 2021.

[Frédéric Gouardères / Francesca Beltrame](#)
04/2019

